

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: اوچنچی جلد

نومرو: ۳۲

۵ آغستوس ۳۳۸

ادبیات مصاحبه‌ای

شکسپیر هفتده

دوشوولورسه، برچوق بوبوك آدمير هفتده اولدینی کی شه‌کسپیر هفتده سويلنه‌جك سوز قالمش کی کایر. شه‌کسپیرك عظمتی، ده‌سائی ابدینه‌مودوع اولان آماري آراسندن کوسته‌ریلدی، قدرت وفلسه‌سی مان هرسانده پایدار اثرله‌تشییر ایدیلدی. هر یکی تدقیق اوکند «ایشته، دیوردق، شه‌کسپیر هفتده الک مصیبت بر تدقیق... آرتق علاوه ایدیلجك نقطه قالمشدر...» بومطالع هر یکی تدقیق قارشیشنده صارمیلور وجمده ایدیلوردی. شیمیدی بو قناعم بوس بوتون صارمیلدی وتمامی برشکله یوروندی: یانیرده بارسده انشار ایدن بر کتابی، آندره سواره لک «هائله شعر» آدی کنایه‌ای و قودقدنصو کراچیرتله کوردیم که بزه‌شه‌کسپیری هیچ طایفه‌میلر.

- وآرهم؛ هائله شاعرینك شخصیت و اثری آراسندن «حیات» و «عالم» ی سیر ایدیلوردی، سوکرا «هائله خالک» اکمل بره‌نیوانی وجوده کتیر یور، واونک خالجانلری، اندیشه‌لری، هرچانلری ایریزمه واران برشعیرت ایلج جانلاندیریور. «شه‌کسپیر اوقادار حر، اوقادار ذی قوت» که عاشایندیکی اشکال آراسنده غائب اولور، وصوکرا اولری ایجا ایدیرکن تیلی ایدیلور... اوقادار ذی کال که عمومی تنوع و تخالف آراسنده، اولدینی کی قالیور. بوتون الحان و نغمه‌لر، بوتون آلتار کندیشنده، ترنملری هرشیده محسوس، او ابدی مدعک لاهوتی رونق «عقل منکر» که کندی کدینه غلبه‌سی در:

بوروايه باقبیلرسه خبومه‌ده کی تورکنلرک وقيله ايکي قوله منقسم بولوندي، بناء عليه بر (اورنه‌ابل) اولدینی آکلاشیلیور. او حالده، بوکونکی مستقل بوی حیاتی بر انحلال نتیجه‌سیدر.

تورک جمعیتک ایلک دورینه چیقه‌جق اولورسه ق بوی برعشیرندن عبارت کو روز. محمود کاشغری لک بیانه کوره، هر بوبک (جیری) آدی خصوصی بر ممبردی وارمش. ایکی بوی محاربه ایدجکلی کوندن اولسکی کیمده ایکی طرفک جیوبلری دوللار ایدرلرمش. کیمه هانکی جیوی غالب کلیرسه، صباحلاين وقوع بولاجق محاربه‌ده مطلقا اونک بوی غلبه چادرش. بوندن آکلاشیلیور که جیوبلر، کندی بویلری آینه، قان دعواسنه تشویق ایدن عشیرت‌الهار ی ایدیلر. بولردن باشقه بوبوک براحاله کوره هر تیره‌ک، هر سیمه‌نک بر توتی واردی. یعنی سیمه‌نک‌اسی بر حیوان یاخود نبات آدی ایدی. سیمه‌ایله آدش اولان بو حیوان یاخود نبات کندی سیمه‌سی طرفندن مقدس طایفه‌لیدی. اتی یئلدر، قانی دوکلز، هفتده حرمقسلرکده بولونولاردی. اسکی تورک‌لرک بوی دورنده توتیه‌یزم دینک حاکم اولدینی بعضی

تکه‌لیری (خیره) و (ایران) دوللریله (صاریق: صاری) عشرته قارشى مظفریتله نائل ایدی. خان جسور و کریم ایدی، کندیلری حکمدار یابان انسانلر اغوزچندن ایدی. نفوذی او ادر بوبوک ایدی که «آق قال» تکه‌لیرینک ریاستی اوغل (مخدوم قول خان) ه ویردی. کندیشی (میر) واحه‌سندک تکه‌لیرک ریاستی قازانغه موفق اولدی.

تکه‌لیرده (سردار) نامیه (آئین) اداره اتمه‌سی بیان طبیی رئیسارده وار. بوطیبی قوماندانلردن بری برآینه قرار ویردی، اوزرنده اوقاق بر یارق بولونان حراغی اوتاغک اوکته دیگر بوتون ای مسلمانلری حضرت نبی نامه سنجانی آلتنه دعوت ایدر. سلاح آلتنه دهوت یک نادر اولدق ای بر قبول کورمش. (چونکه آیلر اکثریتله شیعیلر و روسلر علیهنده در) سردار درحال چادیری آلتنه بوزلرجه، حق بیکارجه چکچی کور بر اطاعتله امرینه حاضر بولور. بولره نجم علقی وزمانی سوبلر، فقط، هدفی سوبله‌مز.

تکه‌لیرک بیان اولونان حالری خیره‌تورکنلرینک سوبک درجه‌ده مساوانچی، دهه‌وقرات اولدیلری کوستیریور. اوروبالی بر چوق سیاحلره کوره، خیره‌تورکنلری دینلک الک دهه‌وقرات بر قومیدر. غاستون ریشار دیورک: «بو قومده مساوات کلاک سوبک درجه‌سی بولمدر؛ چونکه تورکنلرده اجرته مستخدم خدمتچیلر یوقدر، اسیرلر ایسه یک آزاد».

تورکنلرک دهه‌وقراتانی یالکز ایچنده خدمتچیلرک واسیرلرک بولونه‌مستدن عبارت دکدر. تکه‌لیرده کوردیکز وجهه، تورکنلر عادتاً (ره‌فراندوم) اصولیه اداره اولونور بر جمهوریتدر.

غاستون ریشار، (میخایوف) دن نقل ایلج شوبله دیور: «کندی ایسته‌کیل، نه‌سبائی رئیس، نه درجه فرقی قبول اتمه‌ین بو مساوانچی خلفده، افکار عامه، تعدد زوجاته کیتدیکه غیر مساعد اولور. تورکنلرده بوبوک بر اکثریتک یالکز برقاریسی واردر و تعدد زوجاتی اصلا تصویب ایلزلر».

خبومه‌ده کی تورکنلر مستقل بویلر حالنده یا شاه‌له برابر آرلرنده کی اسکی بر ایل رابطه‌سی کوسترتن بعضی عنعنه‌لرده واردر:

کویا تورکنلرک همیسی (مان قشلاق) دن چیقه‌مشر. ایلک آتالری (سون خان) ایلج (اسه‌ن ابلی) ایمش. سون خاندن (بوسوت) ایلج (تکه) دوغمش، اسه‌ن ایلدینده (چاودار) ایلج (سلور) اورده‌مشر. (ارصاری) ایلج (کوکلن) اساساً بیک قیشلاقده اوطورورلرمش.

منطق انکاره سوق ایدر؛ هب، هیچدر... فقط هیچک بوبله قالمایور؛ صنعت مداخله ایدیلور:

«صنعتک عظمتی بارد مفکره‌ک محکوم و محو ایتدیک هرشیدی بخت واحیا ایدیلور. صنعت دیمک، کوزه‌لکک اختیاری دیمکدر. هیچلکک منظره‌سی‌ده هرشی کی بر رویدار. اشته صنعتک اورویا به بخش ایتدیک «کوزه‌لکک» و عشق، بکانه حقیقتدر. هیچلک آراسنده صنعتک ابداع ایتدیک حقیقت «آنا» به عائددر.

شاعر ایچین، «مهرت» آدامی ایچین [مهرک الک دوغرو فلسفه‌سی هائله شاعرنده واونک هائله‌سند بولورز. [حیات «آنا» در، وجداندر:

«بونک ایچین هرشی حیاته دوغرو کیدیلور، فقط وارامبور، طوتونامبور، بونک ایچین حیات یالکز انسانه، یالکز بر قاج انسانه منحصر قالیور. دیگرلرینک کی ایسه یا شامق دکل، نوحه‌برنجیرده. فی لواقع دیگرلری «شاعر» که دماغشک دوکوتیلرله یاشارلر. «شاعر» نه کی کوستریرسه مظلم سورنده اونی کوروزلر؛ دویقدنری «شاعر» که درونی الحاشندن برر عکس صدادر؛ سه‌و دکلی «شاعر» که عشق‌لرینک خیال ایدر. تیتانیلر، قله‌نو. باطرالر، ولیه‌لر، آخنه‌آلر... درکه حیاته‌ک قایدنده کورمک ایسته‌یزر. اولرایسه شاعرک عشق خیالندن باشه ندر؟

دیشدک که حیاته حقیقت بزم‌اوا بخش ایتدیکمز شیدر، بوی‌ده بزه شاعر اغاره ایدر. «شاعرک ایشی اثبات اتمک، ارشاد اتمک، تعلیم اتمک دکل، یاراتی، موجودات و حواسه دها کوزمل بر حیات بخش اتمکدر».

ایزلردن آکلاشیلیور. یالونلرده هر شامانک برابه کیلامی یعنی برمادری توتی واردر. (ایه آنا دیمکدر، کیلا حیوان معناستدر) بو توتملر (قورد، آبی، کویک، آت، اوکوزکی) حیوانلردر. (هور) کوره شامانلر، بوراده سیمه‌لرک برینه قائم اولقلردر. او حالده، بو توتملر اساساً (تیره) لره عائددر. ذاتاً توتملرله جیوبلر منسوب اولدیلری زمره‌لرک معشری وجدانلرینک تمثاللردن عبارتدی. اسکی تورکلر طرفندن بوتون اجتهای ماهیتلرک بوکی تمثاللره اراده اولوندینی ایلریده کورجکز. توتیه‌یزمک بریزی‌ده بوتون زمره اسملرینک حیوان، نبات یاخود اشیا آدری اوله‌سیدر:

بورونلر (قوردلر) باش قوردلر (آری بکاری) وارساقلر (پارسلر)، تحسینلر (طوسونلر)، اوغوزلر (اوکوزلر)، آق قوبونیلر، یاغیقلر (دیشی کییک)، آلاپوند (آت)، تکه، قره کچی، بوز دوغان، دوره‌لی، آراسلر (ارسلان) توتیه‌یزمک باشقه ایزلری‌ده ایلریده ایل بختنده کوره‌جکز.

ضیا کورک آلب

تائيس

— بايروس [*] —

تائيس حر، فقير و بېرست آنا و بابادن دنيايه
كلهډى . ياباسى اسكندريه ده آي قېوسى جوارنده
كيجلرك دوام ايديكي بر ميخانه ي اداره ايډردى .
چو جوږلته عايد بعض وقتي متياز خاږلرلى
واردى : غلبه لك ميدانلر ده قصيده اوږويان كورلرك
ياد و تډكار ايله كاري اختيار فرعونلر كي هيتل ،
عوف و ساكن اولان باباسى ، آتاشك قارشسته
كچوب باغداش قوردني حاييله كوزينك اوكنه
كليوردى . چانلاق سسك عكسلرله و فوسفورلى
كورلرينك باريلرله دولدوردني اوده آج بركى
كي دولاشان شعيف و باس تور آناي ده خيالنده
جانلايوردى . اونك سحر باز اولديني و كچه لرى
باقوش شكلنه كيروب عاشقلىنه كيتديكي محله ده
روايت ايډرلدى . فقط يالان سويله پورلدى ؛
تائيس والده سنى اكثريا كوزه تله ديكي ايچون بك اهلا
بنايوردى كي او سحر باز دكل ، افراط درجه ده
خشيدير . بوئون كچه ، كوندوزكي كاري حساب
ايډر .

باباسنك عطائي و آتاشنك حرصى سائقه سيله
تائيس حياتى طاووقلر كي قازاغنه مجبور ايډى .
نه كم طفلانه شرفلرله و معناسنى بيلمه ديكي پيس
سوزلرله اكلنډرديكي سرخوش كيجلرك كرلرندن
پاره لرى تكر تكر چككده بك ماهر اولشدى .
مايه لي اچكجلك و رچينه لي طلولوملك اوږوسيله مشبوع
سالونډوقاچان قوجاغه كزه ډردى . صوكره ياناقلى
بيرا ايله ملدح و قاقى صاقالاردن رنجيده ، قاجوب

دءك كه كلامك سحرى ، ابداعكار سحرى
اولادن ده شعريت وارد ، « بو تقدريده فاده ،
تفكر و تحسك عجل بر حاصله سيډر ، بالذات هيچانك
تعريفدز . »

« شه كسپرك لسانى تصويره ، تعريفه ، مفكره ي
آيدنلاقمه سامى دكدر ، هر موسيقي كي روحى
احتراسكار حسله الفا ايډر ، ديهن سواره س ، هائله
شاعرنك اسلوبى خفنده « آهنگ خارقه سيډر .
فكرك لك نا كهاني و نادر شكلى ، لك علوى شعريت
تميسى در . » ديور .

« ولف ، شه كسپرك شعرنده كي موسيقي ، لك
طائلي نقشه لرله ديكليتور ، هوغو ايله مقايله ايډيور
و ديورك : « هوگونك اسلوبنده حذف و تقطيع
يوقدر . او اختيار اغز ، كلدي ، مصراعى ، تقطيعى ،
يتي تضعيف ايډر ، سوزى بلا نايه ساچار . ينى
خاصه اساسيه اولان موسيقي دهادن مجرودر .
حالبوكه صنعتكارده موسيقي ، حسك صدا سيډر . »

على غالب

— سويله بزه مريم ، كادىك يره نه كوردك ؟
— كفن ، چاغير و مزارك اوستنده اوږومش ملكلر
كوردم
و تكرر ديرينك ظفرنى كوردم .

تائيس صوراردى :

— بابا ، مزارك اوستنده اوږومش ملكلرى
چون ترنم ايدييورسك ؟
— كوزمك كوچوك نوري ، ملكلرى ترنم
ايدييورم ؛ چونكه حضرت عيسى افندي عروج
ايډى .

احسن خرسيتاندى . واقير اولشدى . اوبقو
زماندن اخلاص ايله خفا كيدوب صرامم دينيه
اشتراك ايډر و ارباب دين آره سنده « نه اودور »
تسميه ايډايردى .

او كوندلر ده خرسيتانلق لك بو بوك تجربه ي
كچيربيوردى . ايمراطورك امريله كليسالر بيقيلمش
كتب مقدسه ياقيلمش ، قدسى مسائيلرله شمه دمانلر
ايرداشدى . هر دلو مزيانندن تجريد ايدلش اولان
خرسيتانلر ارق اولوبى بلكه پورلدى .

اسكندريه خرسيتانلرى آره سنده دهشت
حكفرما ايډى . حبسخانه لر مظلوملرله دولو ايډى .
— سوريه ده ، عربستانده ، عراقده ، قبادوسياده
و الحاصل ايمراطوزلفاك هر طرفنده رؤساي روحانيه
ايله باكره لرك قامچي آلتنده ، سپاده ، چاربخنده ،
چينيزله ، وحشى حيوانانك ديشلرلى آره سنده
بارجه لاندقلى خوف و خشيتله آكلانلييوردى .
مظهر اولديني كشفلرله و كچيرديكي مزيوانه حيات ايله
مشهور و صر خرسيتانلرينك ريډى و پيامبرى اولان
آنتوان وحشى قايالرينك تپسندن اسكندريه شهرينه
قارنال كي ، ايشته اوزمان ، ايندى و كليسادن كليسيه
او چارق آتيله بوئون جماعتى طوشد بوردى . ديشزلر
ايچون نامرئي ، فقط خرسيتانلرك هر اجتماعده عين
زمانده حاضر اولرقي مجبول اولديني فكر مقاومت
و احتياطي هر كه تفهين ايډى . اشكنجه ، بر شدت
مخصوصه ايله ، اسيرلر تطبيق اولونيوردى . بعضلرى
دهشتدن ديتلرني انكار ايدييور ، قسم اعطيه ده
يا مراقبه ايچنده و ايشاقايله ياشامق ايميدله چوله
قاجييورلردي . مع مافيه احسن على الاصول اجتماعلر ده
بولونيور ، مجوسلرلى زيارت ، شهيدلرلى دفن ايدييور
وعيسانك دينيله پر نشه تدن ايله پوردي . بو حقيقي
غيرته شاهد اولان آنتوان چوله عودتدن اول
اسيرى قوللرينك آره سنده صيقارق اوكا سلامت
پوسه سى و بردى .

تائيس پدى ياشنه كلديكي زمان احسن اوكا
الاهدن محبه باشلادى :

« رب الرحيم جنتدى حرمك چادرلرى
وباچي سنك آغاچلرى آفاچلرى آلتندم . ياشايوردى .
قدمانك قديمى و دنيادن قديم ايډى . يالكر براوغلى ،
شهزاده عيسى و اردى كي بوئون قابى ايله سوده ډردى .
عيسى ، كوزه لاكلده باكره لرى ده ، ملكلرى ده كبروده
براڤيردى . رب الرحيم شهزاده عيسايه ديدى كي :

كوچوك اللرنده صيقي طوتدني پاره لرله ،
آي قېوسى آلتنده ، سبتلرينك آرقه سنه جوملوب
اوپلوران اخبار قاديبدن بالاي چوره كار آيردى .
عين محنه لر هر كون تكرر ايډردى . كيجيلره اورو س كه
دينده كي بوسولرى صارصديني زمان باشلرندن كچن
تهلكلرلى آكلنرلر ، زار آتارلر ، آشيقي اوينارلر
وياخودالهرله كفر ايدمرك كيليكياك لكاي بيراسندن
ايسترلدى .

چو جوق هر كچه عياشلك غوغاسيله اويايردى .
ايتريديا قابوقلرلى ماسه لرك اوستندن او چارق چيافنجه
باغريشه لر آره سنده قافلارى يارار بعضا ايسلي لامبه لرك
ايشيفنده يياقارلر باريلدار و قانلر آقاردى .

كچ ياشنده انسانلرك ايلديكي ، ايلديك وضيع
بر عمل اولان احسن سابه سنده اوكرنشدى . اوك
كوله سى و ... كال جديله ييقا دني تجره دن ده
سياه بر « نوبيا » لي اولان احسن اوبقو ايله كچن
بر كچه كي ابي ايډى .

اكثريا تائيس قوجاغه آلر و اوكا اسكى زماندن
قاله ماصالار آكلنډردى كي ايچنده خسيس قراللر
ايچون بايلش و ديوار جيلرى ده معمارلر ده او قراللر
طرفندر اولد بولش مخزنلر و مخزنلر ده ديتلرلوردي .
بو ماصالار ده اوله ماهر خرسيزلر ده و اردى كي سلطانلرله
ازدواج ايډرلر و فاحشه لر و اردى كي نامرئيه اهرام
ياڤيررلردي . كوچوك تائيس احسنى بر بابا ، بر آنا ،
بر سودنه و بر ... كوك كي — وهردي . كوله لك
يشتالنه ياڤيشارق ايچي چوملكارله دولو اولان كيلاره
وياخود — زنجي آشچينك چياغى اوكنده قارنال
ياورولرندن ده ابي اوچوشان صيهقه و يالكر
غاغاندن ، عليزادن و تويدن عبارت اولان پيليچلرلى
ماونق ايچون — كومه كيدردى .

بعض كچه لر احسن ، صامانلر اوستنده اوپوياچفنه
تائيس ايچون ميني ميني صو دكرملرلى وهر درلو
لوازميله آوچ ايچي قدر كيلر انشا ايډردى .

افنديلرينك درشت معامله سندن برقولاغى بيريق
و وجودى ياره ايچنده ايډى . بوكا رغما يوزى نشه لي
وساكندى . روحنك تسليديني و قلبنك سكوتنى
نره دن بولوردى ؟ بونى صودرتى اطرافنده كيلرندن
هيچ برينك عقلنه كازدى . او بر چو جوق قدر
بسيط ايډى .

قاي ايډنى كورور كن ضعيف برسيله اوږودني
الاسيلر چو جونغ روحنى تيره دير ، اوني خويايه
غربي ايډردى . حدى و نشه لي بر طور ايله
ميريلد ايردى :

[*] « درگاه » نومرو : ۲۷ ، ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۰ و ۳۱